

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет туризму, бізнесу і психології
Кафедра психології і туризму

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Організація туристично-краєзнавчих досліджень

галузь знань	24 Сфера обслуговування
спеціальність	242 Туризм і рекреація
рівень вищої освіти	другий (магістерський)
освітня програма	Туризмознавство
статус дисципліни	вибіркова

Форма здобуття освіти	денна, заочна
Навчальний рік	2023 - 2024
Семестр	II
Кількість кредитів ЄКТС	3
Мова навчання	українська
Форма підсумкового контролю	залік

Розробник:

Гедін М.С., кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри психології і туризму

Схвалено на засіданні кафедри психології і туризму,
08 червня 2023 року, протокол № 16

Завідувач кафедри

Олександр БОНДАРЕНКО

Пояснювальна записка

Метою дисципліни «**Організація туристично-краєзнавчих досліджень**» є формування у здобувачів організаційно-методичних навичок і вмінь щодо організації туристично-краєзнавчих досліджень.

Предметом вивчення вузівського курсу «**Організація туристично-краєзнавчих досліджень**» є методи та форми туристично-краєзнавчих досліджень.

Завданням дисципліни є вивчення методики туристично-краєзнавчих досліджень своєї місцевості, основних форм та методів вивчення рідного краю, методів та прийомів впровадження краєзнавчого принципу під час науково-педагогічної діяльності, а також формування таких загальних та фахових компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері туризму і рекреації.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності.

ЗК 4. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК 5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові) компетентності (ФК):

СК1. Здатність застосовувати у професійній діяльності категорійно-термінологічний апарат, концепції, методи та інструментарій системи наук, що формують науковий базис туризму та рекреації.

СК2. Здатність планувати і виконувати наукові та/або прикладні дослідження у сфері туризму та рекреації.

СК5. Здатність оперувати інструментами збору, обробки інформації, аналізувати та управляти туристичною інформацією.

СК6. Здатність до аналізу, прогнозування, планування бізнес-процесів та геопросторового планування у сфері туризму та рекреації.

СК9. Здатність доносити власні знання, висновки та аргументацію у сфері туризму та з дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

Програмні результати навчання, які перевіряються в результаті вивчення дисципліни:

РН1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, критичне осмислення проблем у сфері туризму та рекреації і на межі галузей знань.

РН2. Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур у сфері туризму і рекреації.

РН3. Застосовувати сучасні цифрові технології, методи та інструменти дослідницької та інноваційної діяльності для розв'язання складних задач у сфері туризму та рекреації.

РН4. Проводити аналіз геопросторової організації туристичного процесу, проєктувати його стратегічний розвиток на засадах сталості.

РН11. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних проблем, презентації результатів досліджень та проєктів у сфері туризму і рекреації.

РН12. Аналізувати, формулювати і реалізовувати національну та регіональну туристичну політику, вдосконалювати механізми управління туристичними DESTINATIONAMI на національному, регіональному та локальному рівнях.

Курс «**Організація туристично-краєзнавчих досліджень**» для здобувачів спеціальності 242 Туризм складається з одного змістового модулю : *Туристично-краєзнавчі дослідження. Практичний аспект.* У ньому висвітлюються форми та методи вивчення рідного краю.

Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану):

Денна форма здобуття освіти:

3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:

лекції – 10 год.

семінарські заняття – 10 год.

самостійна робота – 70 год.

Заочна форма здобуття освіти:

3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:

лекції – 4 год.

семінарські заняття – 4 год.

самостійна робота – 82 год.

Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ п / п	№ і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацюванн я)	Кількість годин							
		Денна форма здобуття освіти				Заочна форма здобуття освіти			
		Раз ом	у тому числі			Разо м	у тому числі		
			ле кц ії	семін арськ і/ практ ичні занят тя	само стій на робо та		лекц ії	семін арськ і/ практ ичні занят тя	само стійн а робо та
Модуль 1									
Змістовий модуль 1. Туристично-краєзнавчі дослідження. Практичний аспект.									
1.	Тема 1. «Організація туристично- краєзнавчих досліджень»: об'єкт, предмет, основні завдання та теоретико- методологічні засади дисципліни.	18	2	2	14	20	2	2	16
2.	Тема 2. Організація туристсько- краєзнавчої діяльності в Україні	18	2	2	14	20	2	2	16
3.	Тема 3. Методика проведення шкільних навчальних екскурсій	18	2	2	14	16	–	–	16
4.	Тема 4. Методика проведення туристських	18	2	2	14	16	–	–	16

	походів і туристсько-краєзнавчих експедицій								
5.	Тема 5. Організація роботи краєзнавчих гуртків	18	2	2	14	18	–	–	18
	Разом годин за модулем 1	90	10	10	70	90	4	4	82
	Усього годин	90	10	10	70	90	4	4	82

**Перелік тем і зміст лекційних занять
з дисципліни
«Організація туристично-краєзнавчих досліджень»**

Тема 1. «Організація туристично-краєзнавчих досліджень»: об'єкт, предмет, основні завдання та теоретико-методологічні засади дисципліни. (2 год.)

Зміст лекції: Сутність навчальної дисципліни «Організація туристично-краєзнавчих досліджень». Об'єкт і предмет дослідження дисципліни. Принципи туристично-краєзнавчої діяльності. Напрями, форми та методи туристично-краєзнавчої діяльності.

Тема 2. Організація туристсько-краєзнавчої діяльності в Україні (2 год.)

Зміст лекції: Зародження та формування системи дитячо-юнацького туризму. Становлення та формування структури дитячо-юнацького туризму. Становлення сучасної організаційно-територіальної структури туризму.

Тема 3. Методика проведення шкільних навчальних екскурсій (2 год.)

Зміст лекції: Мета і задачі екскурсії. Різновиди краєзнавчих екскурсій. Час проведення екскурсії; вікові особливості екскурсантів; ступінь їх поінформованості; мета проведення екскурсії. Підготовка екскурсії. Екскурсійна програма. Екскурсійні об'єкти, засоби наочності. Маршрут екскурсії, конспект розповіді. Підведення підсумків.

Тема 4. Методика проведення туристських походів і туристсько-краєзнавчих експедицій (2 год.).

Зміст лекції: Цілі та особливості туристського походу, організація туристського походу, основні етапи, вибір району та планування маршруту, комплектування групи, підготовка документації, розподіл обов'язків між членами групи, підготовка спорядження, організація харчування, організація медичного забезпечення, рух групи на маршруті, категорійні туристські походи, основні вимоги до організації бівуаку. Краєзнавча експедиція як ефективна форма організації досліджень рідного краю. Експедиційні дослідження: завдання, зміст і базові етапи. Галузеві та комплексні експедиції. Основні етапи експедиційних досліджень. Аналіз змісту дослідницьких робіт в межах трьох етапів: підготовчого, польового та камерального.

Тема 5. Організація роботи краєзнавчих гуртків. (2 год.)

Зміст лекції: Організація та методичні особливості роботи гуртків. Мета краєзнавчого гуртка. Основні завдання. Програма роботи гуртка. Навчально-методичний план. Орієнтовний перелік обладнання для роботи краєзнавчого гуртка. Організація вивчення природи, населення і виробництва рідного краю. Топографічна і туристична підготовка гуртківців. Організація подорожей. Проведення краєзнавчих досліджень. Участь у конкурсах і змаганнях. Гурткова робота в системі МАН.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Денна форма здобуття освіти

Система модульно-рейтингового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти має таку структуру:

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – залік	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота здобувача вищої освіти 2. Модульна контрольна робота (МКР)	50 50

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності кожного здобувача вищої освіти (аудиторна, обов'язкова позааудиторна самостійна робота (*реферат, доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе*), здійснюється за десятибальною шкалою (від 0 до 10 балів). У кінці вивчення навчального матеріалу кожного організаційного модуля викладач виставляє **окремо** бали за: 1) аудиторну роботу, 2) виконання однієї обов'язкової позааудиторної самостійної роботи з обраної здобувачем вищої освіти теми – як середнє значення усіх поточних оцінок з кожного виду роботи здобувача з округленням до цілого числа. Ці оцінки помножуються на 2 (**10 x 2 = 20**). Таким чином, сума балів (**максимум 20+20=40**) за зазначені види роботи накопичується в рейтинговому “кошику” здобувача вищої освіти. У кінці вивчення навчального матеріалу модуля викладач виводить також середнє значення всіх поточних оцінок за виконання здобувачем вищої освіти додаткових завдань (*доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе*) (**максимум 10 балів**). Визначений середній бал за виконання додаткових завдань додається до попередньо зароблених балів. Сума балів за названі види роботи (**максимум 20+20+10=50**) є рейтинговим балом здобувача вищої освіти за роботу протягом семестру.

Невиконання завдань обов'язкової позааудиторної самостійної роботи, невідвідування семінарських занять позначаються “0” балів.

Умови допуску до семестрового заліку

При розв'язанні питання про допуск здобувачів вищої освіти до заліку враховується виконання ними вимог навчального плану і графіка навчального процесу. Здобувачі вищої освіти мають відпрацювати всі пропущені аудиторні заняття. Здобувач вважається **допущеним до семестрового заліку**, якщо він **виконав усі види робіт**, що передбачені робочою програмою дисципліни.

Критерії оцінювання роботи здобувача вищої освіти на семінарському занятті

Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може заробити за різні види роботи під час одного семінарського заняття становить 10 балів.

№ п/п	Види роботи студента на семінарському занятті	Кількість балів	Критерії оцінки
1.	Відповідь на семінарі з основних	9-10	Правильна, ґрунтовна, повна відповідь, творче висвітлення проблем

	питань обговорення теми	7-8	Правильна, але недостатньо повна, розгорнута та ґрунтовна
		4-6	Відповідь з порушенням логіки, не аргументована
		2-3	Відповідь з суттєвими помилками
		1	Відповідь що не відповідає змісту питання
		0	Неготовність здобувача вищої освіти до семінару, або відсутність здобувача вищої освіти на семінарі без поважної причини
2.	Активна участь у роботі семінару (доповнення, участь у обговоренні ключових питань теми)	8-9-10	Максимально висока активність, що свідчить про всебічну обізнаність з матеріалом
		5-6-7	Висока активність, що свідчить про фрагментарну обізнаність з матеріалом
		3-4	Середня активність, що свідчить про необізнаність з матеріалом
		1-2	Низька активність, що свідчить про не володіння матеріалом
		0	Неготовність здобувача вищої освіти до семінару, або відсутність здобувача вищої освіти на семінарі без поважної причини

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи

дотримані всі вимоги до написання позааудиторної самостійної роботи: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання.	8-9-10 балів
дотримані основні вимоги до написання позааудиторної самостійної роботи, тема розкрита достатньо повно, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Водночас допущені деякі недоліки: не обґрунтовано актуальність теми, сформульовані висновки не чіткі, наявні певні неточності у викладенні матеріалу.	6-7 балів
значне недотримання вимог до написання позааудиторної самостійної роботи. Зокрема: тема розкрита лише частково, допущені фактичні помилки в змісті позааудиторної самостійної	3-4-5 балів

роботи, відсутній висновок, не витриманий обсяг самостійної роботи; є недоліки в оформленні.	
тема позааудиторної самостійної роботи не розкрита, виявляється істотне нерозуміння проблеми, не витриманий обсяг самостійної роботи; самостійна робота оформлена не правильно.	1-2 балів
Невиконання здобувачем вищої освіти позааудиторної самостійної роботи	0 балів

Модульна контрольна робота

Модульна контрольна робота є складником семестрового рейтингу. Наприкінці семестру всі здобувачі вищої освіти виконують модульні контрольні роботи з усіх дисциплін.

До кожного варіанта модульної контрольної роботи входить по три питання, що відповідають репродуктивному (рівень А), алгоритмічному (рівень В) й творчому (рівень С) рівням складності.

Зразок модульної контрольної роботи

Варіант № 4

1. Становлення сучасної організаційно-територіальної структури туризму (Рівень А).

Максимальна кількість балів – 10.

2. Методика проведення туристських походів (Рівень В).

Максимальна кількість балів – 15.

3. Організація роботи шкільного краєзнавчого гуртка (Рівень С).

Максимальна кількість балів – 25.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи:

Питання репродуктивного рівня (рівень А). Максимальна кількість балів – 10.

9-10 балів – виставляються за бездоганну відповідь.

6-7-8 балів – виставляються за повну відповідь, але в ній допущені деякі неточності, що не мають істотного значення.

4-5 балів – виставляються за неповну відповідь, в якій багато неточностей.

1-2-3 бали – виставляються за схематичну відповідь, в якій багато фактологічних помилок.

0 балів – виставляються за відсутності відповіді, або за відповідь, що не відповідає змісту завдання.

Питання алгоритмічного рівня (рівень В). Максимальна кількість балів – 15.

13-14-15 балів – виставляються за умови досконалого орієнтування у змісті понять, що висвітлюються, безпомилкового знання фактологічного матеріалу.

10-11-12 балів – виставляються за умови в цілому правильного висвітлення питання.

7-8-9 балів – виставляються за умови загального орієнтування в змісті проблеми.

3-4-5-6 балів – виставляються за умови неповного, поверхового розкриття змісту проблеми.

1-2 бали – виставляються за умови загального орієнтування в змісті проблеми з суттєвими помилками її розкриття.

0 балів – виставляються за відсутності відповіді, або за відповідь, що не відповідає змісту завдання.

Питання творчого рівня (рівень С). Максимальна кількість балів – 25.

22-23-24-25 балів – виставляються за вичерпну, змістовну, логічну та послідовну за викладом відповідь, що містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання поставлених завдань.

18-19-20-21 балів – виставляються за вичерпну, змістовну, логічну та послідовну за викладом відповідь.

14-15-16-17 балів – виставляються за умови, що відповідь правильна, змістовна, послідовна, але містить незначні недоліки у викладі теоретичного підґрунтя.

10-11-12-13 балів – виставляються за умови, що відповідь правильна, але містить незначні недоліки, рівень самостійності в судженнях недостатній.

6-7-8-9 балів – виставляються за умови, що відповідь неповна, схематична; рівень самостійності в судженнях недостатній.

3-4-5 балів – виставляються за умови, якщо у відповіді є неточності та помилки у розкритті проблеми; рівень самостійності в судженнях недостатній.

1-2 бали – виставляються за умови, відсутності вичерпної відповіді на питання; наявності значної кількості неточностей і фактологічних помилок, що свідчить про поверховість знань студента.

0 балів – виставляються за відсутності відповіді, або за відповідь, що не відповідає змісту завдань.

Модульна контрольна робота виконується протягом двох академічних годин (1 година 20 хвилин)). Максимальний рейтинг здобувача вищої освіти за виконання модульної контрольної роботи становить 50 балів.

Підсумковий контроль

Залік

В умовах дистанційного навчання здобувачі складають залік в **он-лайн режимі** на інформаційній платформі Microsoft Office Teams в реальному часі відповідно до розкладу заліково-екзаменаційної сесії, складеного деканатом факультету. Обов'язковою умовою складання заліку є підключення з відеозв'язком (з персонального комп'ютера, телефону або іншого пристрою). Під час приєднання здобувача вищої освіти до онлайн конференції він / вона для ідентифікації обов'язково має показати свій студентський квиток, залікову книжку або інший документ, що посвідчує особу.

Процес проведення заліку передбачає співбесіду викладача з кожним здобувачем за питаннями підсумкового контролю (додаються). Надання часу для підготовки до відповіді не передбачається.

Під час складання заліку має здійснюватися відеозапис відповідей здобувачів (з обов'язковим інформуванням про це здобувачів перед початком заліку) з подальшим збереженням цих записів. Здобувачі мають дотримуватися усіх вимог академічної доброчесності. У разі їх порушення викладач припиняє процедуру прийняття заліку у здобувача та виставляє 0 балів.

Критерії оцінювання відповіді здобувача під час заліку:

№	Критерії оцінювання	Шкала оцінювання	
		«зараховано»	«не зараховано»
1.	Відповідність змісту	Відповідь здобувача повністю відповідає змісту питання. Основні проблеми розкриті чітко та в повній мірі.	Відповідь здобувача лише частково відповідає/не відповідає змісту питання. Основні проблеми визначено нечітко/не визначено.
2.	Повнота і ґрунтовність викладу	Основні питання розкриті повністю і ґрунтовно.	Основні питання розкриті лише частково і без належної глибини/зовсім не розкриті.
3.	Термінологічна коректність	Здобувач вільно й коректно користується понятійно-категоріальним апаратом дисципліни.	Здобувач майже не користується термінологією.

Оцінка «зараховано» виставляється за умови, якщо відповідь здобувача в повній мірі відповідає всім зазначеним критеріям.

Оцінка «не зараховано» виставляється за умови, якщо відповідь здобувача не відповідає хоча б одному із зазначених критеріїв.

Шкала відповідності оцінок

Оцінка в національній шкалі («зараховано», «не зараховано») та оцінка в шкалі ЄКТС виставляються на підставі семестрового рейтингового бала здобувача за дисципліну у такий спосіб:

90 – 100 балів	–	A	} зараховано
82 – 89 балів	–	B	
75 – 81 бал	–	C	
66 – 74 бали	–	D	
60 – 65 балів	–	E	
59 балів і нижче	–	FX	– не зараховано.

Заочна форма здобуття освіти

Здобувач вищої освіти вважається допущеним до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового іспиту, диференційованого заліку або заліку), якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

На заліку оцінювання засвоєння здобувачем навчального матеріалу здійснюється так само, як на іспиті. Викладач ставить студентові не менше двох питань, які оцінюються кожне окремо в 4-бальній шкалі («відмінно» – «5», «добре» – «4», «задовільно» – «3», «незадовільно» – «2»). Потім виводиться загальна оцінка за відповідь на заліку як середнє арифметичне з оцінок за кожне питання з округленням до десятої частки. Ця оцінка помножується на коефіцієнт **20***

Отримане значення становить **підсумковий рейтинговий бал**, якому відповідає **оцінка за шкалою ЄКТС** і **оцінка за національною шкалою** («зараховано», «не зараховано») за таблицею:

Підсумковий рейтинговий бал (кількість балів за 100-бальною шкалою)	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за залік
90 – 100	A	зараховано

*Наприклад, до екзаменаційного білета входять 3 питання. На іспиті за перше питання студент отримав «5», за друге – «4», за третє – «4». Середнє арифметичне з округленням до десятої частки становить **4,3**. **4,3** помножуємо на коефіцієнт **20**: **4,3 x 20 = 86**. За таблицею, оцінка за шкалою ЄКТС – **B**, підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою – «добре».

82 – 89	B	
75 – 81	C	
66 – 74	D	
60 – 65	E	
0 – 59	FX	не зараховано

**Плани семінарських занять
навчальної дисципліни «Організація туристично-краєзнавчих
досліджень»**

Денна форма здобуття освіти

Семінарське заняття 1. «Організація туристично-краєзнавчих досліджень»: об'єкт, предмет, основні завдання та теоретико-методологічні засади дисципліни. (2 год.)

Питання для обговорення теми:

1. Об'єкт і предмет дослідження дисципліни.
2. Принципи туристично-краєзнавчої діяльності.
3. Напрями, форми та методи туристично-краєзнавчої діяльності.

Основна література:

1. Брижак Н.Ю. Краєзнавча та туристична робота. Курс лекцій для студентів педагогічного факультету, які навчаються на спеціальності “Початкова освіта” : Мукачєво:МДУ, 2012. 116 с.
2. Зеленська Л.І., Троценко О.В. Практикум із туристично-краєзнавчої роботи з географії. Д.: РВВ ДНУ, 2012. 80 с.
3. Колотуха О.В., Онищенко Є.В. Навчально-методичний комплекс курсу «Методика організації краєзнавчо-туристичної роботи». Кропивницький: ФОП Піскова М.А., 2016. 32 с.

Додаткова література:

4. Екологія з основами екологічного туризму [Текст] : навч. посіб. / Наталія Паньків, Мирослав Бомба ; Львів. ін-т економіки і туризму. – Львів : Ліга-Прес, 2016.
5. Інновінг в туризмі [Текст] : монографія / [А. А. Мазаракі та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. А. Мазаракі ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 531 с.

Семінарське заняття 2. Організація туристсько-краєзнавчої діяльності в Україні (2 год.)

Питання для обговорення теми:

1. Зародження та формування системи дитячо-юнацького туризму.
2. Становлення та формування структури дитячо-юнацького туризму.
3. Становлення сучасної організаційно-територіальної структури туризму.

Основна література:

1. Колотуха О.В., Онищенко Є.В. Навчально-методичний комплекс курсу «Методика організації краєзнавчо-туристичної роботи». Кропивницький: ФОП Піскова М.А., 2016. 32 с.
2. Галасюк С.С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2016. 248 с.
3. Пангелов Б.П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей. Київ : Академвидав, 2010. 248 с.

Додаткова література:

4. Інновінг в туризмі [Текст] : монографія / [А. А. Мазаракі та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. А. Мазаракі ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 531 с.
5. Регіональний туризм: стратегія, ресурси, перспективи розвитку [Текст] : монографія / [Н. П. Мешко та ін. ; ред.: Н. П. Мешко, В. Є. Редько, О. П. Крупський] ; Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. – Дніпро : Акцент, 2016. – 320 с.
6. Розвиток екологічного туризму в національних природних парках Волинської області [Текст] : монографія / Олена Міщенко, Лариса Черчик ; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк : Вежа-Друк, 2016. – 163 с.

Семінарське заняття 3. Методика проведення шкільних навчальних екскурсій (2 год.)

Питання для обговорення теми:

1. Різновиди краєзнавчих екскурсій.
2. Час проведення екскурсії; вікові особливості екскурсантів; ступінь їх поінформованості; мета проведення екскурсії.
3. Підготовка екскурсії. Екскурсійна програма. Екскурсійні об'єкти,

засоби наочності.

4. Маршрут екскурсії, конспект розповіді. Підведення підсумків.

Основна література:

1. Колотуха О.В., Щербатюк Н.І. Організація краєзнавчо-туристської діяльності. Навчальний посібник. Кіровоград: ПП. Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2012. 186 с.
2. Галасюк С.С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2016. 248 с.

Додаткова література:

3. Екологія з основами екологічного туризму [Текст] : навч. посіб. / Наталія Паньків, Мирослав Бомба ; Львів. ін-т економіки і туризму. – Львів : Ліга-Прес, 2016.
4. Інновінг в туризмі [Текст] : монографія / [А. А. Мазаракі та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. А. Мазаракі ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 531 с.

Семінарське заняття 4. Методика проведення туристських походів і туристсько-краєзнавчих експедицій (2 год.)

Питання для обговорення теми:

1. Цілі та особливості туристського походу, організація туристського походу.
2. Краєзнавча експедиція як ефективна форма організації досліджень рідного краю.
3. Експедиційні дослідження: завдання, зміст і базові етапи. Галузеві та комплексні експедиції.
4. Основні етапи експедиційних досліджень.
5. Аналіз змісту дослідницьких робіт в межах трьох етапів: підготовчого, польового та камерального.

Основна література:

1. Брижак Н.Ю. Краєзнавча та туристична робота. Курс лекцій для студентів педагогічного факультету, які навчаються на спеціальності “Початкова освіта” : Мукачєво:МДУ, 2012. 116 с.
2. Зеленська Л.І., Троценко О.В. Практикум із туристично-краєзнавчої роботи з географії. Д.: РВВ ДНУ, 2012. 80 с.

3. Колотуха О.В., Онищенко Є.В. Навчально-методичний комплекс курсу «Методика організації краєзнавчо-туристичної роботи». Кропивницький: ФОП Піскова М.А., 2016. 32 с.

Додаткова література:

4. Екологія з основами екологічного туризму [Текст] : навч. посіб. / Наталія Паньків, Мирослав Бомба ; Львів. ін-т економіки і туризму. – Львів : Ліга-Прес, 2016.
5. Інновінг в туризмі [Текст] : монографія / [А. А. Мазаракі та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. А. Мазаракі ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 531 с.

Семінарське заняття 5. Організація роботи краєзнавчих гуртків (2 год.)

Питання для обговорення теми:

1. Організація та методичні особливості роботи гуртків.
2. Мета краєзнавчого гуртка. Основні завдання. Програма роботи гуртка. Навчально-методичний план. Орієнтовний перелік обладнання для роботи краєзнавчого гуртка.
3. Топографічна і туристична підготовка гуртківців.

Основна література:

1. Колотуха О.В., Онищенко Є.В. Навчально-методичний комплекс курсу «Методика організації краєзнавчо-туристичної роботи». Кропивницький: ФОП Піскова М.А., 2016. 32 с.
2. Галасюк С.С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2016. 248 с.
3. Пангелов Б.П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей. Київ : Академвидав, 2010. 248 с.

Додаткова література:

4. Інновінг в туризмі [Текст] : монографія / [А. А. Мазаракі та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. А. Мазаракі ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 531 с.
5. Регіональний туризм: стратегія, ресурси, перспективи розвитку [Текст] : монографія / [Н. П. Мешко та ін. ; ред.: Н. П. Мешко, В. Є. Редько, О. П. Крупський] ; Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. – Дніпро : Акцент, 2016. – 320 с.

6. Розвиток екологічного туризму в національних природних парках Волинської області [Текст] : монографія / Олена Міщенко, Лариса Черчик ; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк : Вежа-Друк, 2016. – 163 с.

Заочна форма здобуття освіти

Семінарське заняття 1. «Організація туристично-краєзнавчих досліджень»: об'єкт, предмет, основні завдання та теоретико-методологічні засади дисципліни. (2 год.)

Питання для обговорення теми:

1. Об'єкт і предмет дослідження дисципліни.
2. Принципи туристично-краєзнавчої діяльності.
3. Напрями, форми та методи туристично-краєзнавчої діяльності.

Основна література:

1. Брижак Н.Ю. Краєзнавча та туристична робота. Курс лекцій для студентів педагогічного факультету, які навчаються на спеціальності “Початкова освіта” : Мукачево:МДУ, 2012. 116 с.
2. Зеленська Л.І., Троценко О.В. Практикум із туристично-краєзнавчої роботи з географії. Д.: РВВ ДНУ, 2012. 80 с.
3. Колотуха О.В., Онищенко Є.В. Навчально-методичний комплекс курсу «Методика організації краєзнавчо-туристичної роботи». Кропивницький: ФОП Піскова М.А., 2016. 32 с.

Додаткова література:

4. Екологія з основами екологічного туризму [Текст] : навч. посіб. / Наталія Паньків, Мирослав Бомба ; Львів. ін-т економіки і туризму. – Львів : Ліга-Прес, 2016.
5. Інновінг в туризмі [Текст] : монографія / [А. А. Мазаракі та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. А. Мазаракі ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 531 с.

Семінарське заняття 2. Організація туристсько-краєзнавчої діяльності в Україні (2 год.)

Питання для обговорення теми:

1. Зародження та формування системи дитячо-юнацького туризму.
2. Становлення та формування структури дитячо-юнацького туризму.
3. Становлення сучасної організаційно-територіальної структури туризму.

Основна література:

1. Колотуха О.В., Онищенко Є.В. Навчально-методичний комплекс курсу «Методика організації краєзнавчо-туристичної роботи». Кропивницький: ФОП Піскова М.А., 2016. 32 с.
2. Галасюк С.С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2016. 248 с.
3. Пангелов Б.П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей. Київ : Академвидав, 2010. 248 с.

Додаткова література:

4. Інновінг в туризмі [Текст] : монографія / [А. А. Мазаракі та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. А. Мазаракі ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 531 с.
5. Регіональний туризм: стратегія, ресурси, перспективи розвитку [Текст] : монографія / [Н. П. Мешко та ін. ; ред.: Н. П. Мешко, В. Є. Редько, О. П. Крупський] ; Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. – Дніпро : Акцент, 2016. – 320 с.
6. Розвиток екологічного туризму в національних природних парках Волинської області [Текст] : монографія / Олена Міщенко, Лариса Черчик ; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк : Вежа-Друк, 2016. – 163 с.

Критерії оцінювання роботи здобувача вищої освіти на семінарському занятті

Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може заробити за різні види роботи під час одного семінарського заняття становить 10 балів.

№ п/п	Види роботи студента на семінарському занятті	Кількість балів	Критерії оцінки
1.	Відповідь на семінарі з основних питань обговорення теми	9-10	Правильна, ґрунтовна, повна відповідь, творче висвітлення проблем
		7-8	Правильна, але недостатньо повна, розгорнута та ґрунтовна
		4-6	Відповідь з порушенням логіки, не аргументована
		2-3	Відповідь з суттєвими помилками
		1	Відповідь що не відповідає змісту питання
		0	Неготовність здобувача вищої освіти до семінару, або відсутність здобувача вищої освіти на семінарі без поважної причини
2.	Активна участь у роботі семінару (доповнення, участь у обговоренні ключових питань теми)	8-9-10	Максимально висока активність, що свідчить про всебічну обізнаність з матеріалом
		5-6-7	Висока активність, що свідчить про фрагментарну обізнаність з матеріалом
		3-4	Середня активність, що свідчить про необізнаність з матеріалом
		1-2	Низька активність, що свідчить про не володіння матеріалом
		0	Неготовність здобувача вищої освіти до семінару, або відсутність здобувача вищої освіти на семінарі без поважної причини

Вимоги до виконання позааудиторної самостійної роботи

Позааудиторна самостійна робота передбачає такі види :

а) написання рефератів

Одним з найпоширеніших видів індивідуальних завдань для студентів є написання реферату (від лат. *refere* – доповідати) – письмової роботи науково-дослідницького характеру, в якій досить стисло, оглядово викладається сутність певного наукового питання (за іншим визначенням, реферат – це письмовий аналіз теми).

Головним завданням цього виду самостійної роботи є формування у студентів початкових вмінь і навичок наукового дослідження.

Робота над рефератом має бути послідовною, з чітким урахуванням її головних етапів, які передбачають: обрання теми дослідження, складання плану реферату, виявлення джерельно-історіографічної бази обраної проблеми, конспектування літератури і підбір цитат, які необхідно виписувати точно (а іноді й дослівно), із зазначенням сторінок розташування в тексті, власне написання реферативного дослідження.

Як правило, обсяг рукописного реферату – 12-15 стор.; друкованого тексту – 12-15 стор. (14 кегель, через один інтервал, Times New Roman); Береги – 2 см згори і на долі, 2,5 – ліворуч, 1,5 – праворуч. Посторінкові посилання 12 кеглем (із зазначенням автора, його ініціалів, назви праці, місця і року її видання, сторінки).

б) доповідь у формі мультимедійної презентації

Мультимедійна презентація урізноманітнює навчальний процес, підвищує продуктивність навчальної роботи, дає можливість урахувати особливості конкретної аудиторії та кожного окремого слухача.

Загальні вимоги до мультимедійної презентації:

У презентації має бути не менше 10 слайдів. Перший слайд – це титульний, на якому слід представити: назву презентації, прізвище та ініціали доповідача. На наступних слайдах розміщується зміст презентації.

Під час представлення інформації в мультимедійній презентації кожен слайд має відображати одну думку. Текст має складатися з коротких слів та простих речень, слід використовувати короткі слова та речення. Рядок має містити 6-8 слів. Зводять до мінімуму кількість прийменників, прикметників, прислівників.

Заголовки слайдів мають привертати увагу аудиторії та узагальнювати основні положення слайду. Усі слайди презентації мають бути витримані в одному стилі. Краще обирати горизонтальне розміщення інформації. Не варто перевантажувати слайд інформацією (одночасно запам'ятовується не більше 3-х фактів, висновків, визначень). Найбільша ефективність досягається тоді, коли ключові пункти відтворюються по одному на кожному окремому слайді. Слайди мають містити узагальнюючу інформацію з обраної студентом тематики. Можна використати різні підходи – текст, малюнки, блоки зі стрілками, таблиці тощо. Якщо на слайді розміщено зображення, то надпис розміщується під ним. Рекомендовано виділяти головне у тексті іншим кольором (бажано в єдиному стилі). Оптимальний розмір шрифту – 16. Розмір для заголовків та титулів – 22 або 24.

Список літератури формується у наступному порядку: 1. спочатку вказуються прізвища (в алфавітному порядку) та ініціали або назва збірки чи підручника. 2. вказується назва джерела (без лапок). 3. вказується місце видання. 4. через двокрапку вказується видавництво (без лапок). 5. після коми ставиться рік видання.

Наприклад : Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія. Харків: Право, 2005. 304 с.

в) творче завдання у формі есе.

Есе – самостійна творча робота з обраної студентами тематики. Мета есе полягає в розвитку навичок самостійного творчого мислення й письмового послідовного викладу власних думок. Есе дозволяє авторові навчитися чітко й грамотно формулювати думки, структурувати інформацію, використовувати основні категорії аналізу, виділяти причинно-наслідкові зв'язки, аргументувати висновки; володіти науковим стилем мовлення.

Загальні вимоги до есе:

Есе має містити чіткий виклад суті поставленої проблеми, включати самостійно проведений аналіз цієї проблеми, а також висновки, що узагальнюють авторську позицію з поставленої проблеми. **Обсяг есе – 2-3 сторінки формату А 4 друкованого або рукописного тексту.**

Рекомендована структура есе:

Титульний аркуш

Вступ: місія студента щодо розгляду теми есе, обґрунтування вибору цієї теми.

Під час визначення мети та завдань роботи важливо правильно сформулювати питання, на які ви збираєтеся знайти відповідь у ході свого дослідження. При роботі над вступом можуть допомогти відповіді на такі питання: «Чи потрібно давати визначення термінам, що використані в темі есе?», «Чому тема, яку я розкриваю, є актуальною на сьогоднішній день?», «Які поняття будуть залучені в мої міркування?» тощо.

Основна частина: теоретичні основи обраної проблеми й виклад основного питання.

Ця частина припускає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій щодо питання. У цьому полягає основний зміст есе й це являє собою головні труднощі. Тому важливе значення мають підзаголовки, на основі яких здійснюється структурування аргументації; саме тут необхідно обґрунтувати (логічно, використовуючи міркування) пропоновану тезу.

Висновок: узагальнення й аргументовані висновки до теми.

Підсумовує есе або ще раз вносить пояснення, підкріплює зміст і значення викладеного в основній частині. Висновок може містити такий дуже важливий, що доповнює есе, елемент як рекомендація на застосування дослідження, на розвиток взаємозв'язків з іншими проблемами.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи

дотримані всі вимоги до написання позааудиторної самостійної роботи: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання.	8-9-10 балів
дотримані основні вимоги до написання позааудиторної самостійної роботи, тема розкрита достатньо повно, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Водночас допущені деякі недоліки: не обґрунтовано актуальність теми, сформульовані висновки не чіткі, наявні певні неточності у викладенні матеріалу.	6-7 балів
значне недотримання вимог до написання позааудиторної самостійної роботи. Зокрема: тема розкрита лише частково, допущені фактичні помилки в змісті позааудиторної самостійної роботи, відсутній висновок, не витриманий обсяг самостійної роботи; є недоліки в оформленні.	3-4-5 балів
тема позааудиторної самостійної роботи не розкрита, виявляється істотне нерозуміння проблеми, не витриманий обсяг самостійної роботи; самостійна робота оформлена не правильно.	1-2 балів
Невиконання здобувачем вищої освіти позааудиторної самостійної роботи	0 балів

Орієнтовні питання модульної контрольної роботи з дисципліни «Організація туристично-краєзнавчих досліджень»

1. Сутність навчальної дисципліни «Організація туристично-краєзнавчих досліджень».
2. Об'єкт і предмет дослідження дисципліни.
3. Принципи туристично-краєзнавчої діяльності.
4. Напрями, форми та методи туристично-краєзнавчої діяльності.
5. Зародження та формування системи дитячо-юнацького туризму.
6. Становлення та формування структури дитячо-юнацького туризму. Становлення сучасної організаційно-територіальної структури туризму.
7. Мета і задачі екскурсії.
8. Різновиди краєзнавчих екскурсій.
9. Час проведення екскурсії; вікові особливості екскурсантів; ступінь їх поінформованості; мета проведення екскурсії.

10. Підготовка екскурсії. Екскурсійна програма. Екскурсійні об'єкти, засоби наочності.
11. Маршрут екскурсії, конспект розповіді. Підведення підсумків.
12. Цілі та особливості туристського походу, організація туристського походу, Краєзнавча експедиція як ефективна форма організації досліджень рідного краю.
13. Експедиційні дослідження: завдання, зміст і базові етапи.
14. Галузеві та комплексні експедиції.
15. Основні етапи експедиційних досліджень.
16. Аналіз змісту дослідницьких робіт в межах трьох етапів: підготовчого, польового та камерального.
17. Організація та методичні особливості роботи гуртків.
18. Мета краєзнавчого гуртка. Основні завдання.
19. Програма роботи гуртка.
20. Організація вивчення природи, населення і виробництва рідного краю.
21. Топографічна і туристична підготовка гуртківців.
22. Організація подорожей.
23. Проведення краєзнавчих досліджень.
24. Участь у конкурсах і змаганнях.
25. Гурткова робота в системі МАН.

Орієнтовні питання до заліку з дисципліни «Організація туристично-краєзнавчих досліджень»

1. Сутність навчальної дисципліни «Організація туристично-краєзнавчих досліджень».
2. Об'єкт і предмет дослідження дисципліни.
3. Принципи туристично-краєзнавчої діяльності.
4. Напрями, форми та методи туристично-краєзнавчої діяльності.
5. Зародження та формування системи дитячо-юнацького туризму.
6. Становлення та формування структури дитячо-юнацького туризму. Становлення сучасної організаційно-територіальної структури туризму.
7. Мета і задачі екскурсії.
8. Різновиди краєзнавчих екскурсій.
9. Час проведення екскурсії; вікові особливості екскурсантів; ступінь їх поінформованості; мета проведення екскурсії.
10. Підготовка екскурсії. Екскурсійна програма. Екскурсійні об'єкти, засоби наочності.
11. Маршрут екскурсії, конспект розповіді. Підведення підсумків.
12. Цілі та особливості туристського походу, організація туристського походу, Краєзнавча експедиція як ефективна форма організації досліджень рідного краю.
13. Експедиційні дослідження: завдання, зміст і базові етапи.
14. Галузеві та комплексні експедиції.
15. Основні етапи експедиційних досліджень.

16. Аналіз змісту дослідницьких робіт в межах трьох етапів: підготовчого, польового та камерального.
17. Організація та методичні особливості роботи гуртків.
18. Мета краєзнавчого гуртка. Основні завдання.
19. Програма роботи гуртка.
20. Організація вивчення природи, населення і виробництва рідного краю.
21. Топографічна і туристична підготовка гуртківців.
22. Організація подорожей.
23. Проведення краєзнавчих досліджень.
24. Участь у конкурсах і змаганнях.
25. Гурткова робота в системі МАН.

Рекомендовані джерела

Базова

1. Брижак Н.Ю. Краєзнавча та туристична робота. Курс лекцій для студентів педагогічного факультету, які навчаються на спеціальності “Початкова освіта” : Мукачєво:МДУ, 2012. 116 с.
2. Галасюк С.С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2016. 248 с.
3. Зеленська Л.І., Троценко О.В. Практикум із туристично-краєзнавчої роботи з географії. Д.: РВВ ДНУ, 2012. 80 с.
4. Історико-краєзнавча діяльність у закладах освіти: проблеми і перспективи. Збірник тез доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Івано-Франківськ, 22 квітня 2021 р. / За наук. ред. М. Ю. Косила і А. З. Королько. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2022. 200 с.
5. Київщина: історія рідного краю: матеріали обласної науково-практичної краєзнавчої конференції “Краєзнавчі читання імені Лаврентія Похилевича” / упорядники: В.С.Перерва, О.Д.Рокицька. Біла Церква: КНЗ КОР «КОПОПК», 2020. 226 с.
6. Колотуха О.В., Онищенко Є.В. Навчально-методичний комплекс курсу «Методика організації краєзнавчо-туристичної роботи». Кропивницький: ФОП Піскова М.А., 2016. 32 с.
7. Колотуха О.В., Щербатюк Н.І. Організація краєзнавчо-туристської діяльності. Навчальний посібник. Кіровоград: ПП. Центр оперативної поліграфії Авангард», 2012. 186 с.

Додаткова

1. Гедін М.С. Історичні передумови краєзнавчих досліджень в незалежній Україні. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Історія, економіка, філософія*. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2019. Вип. 24. С. 22–31.

2. Гедін М.С. Методичні засади оцінки туристичного потенціалу України в контексті євроінтеграції. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія 'Історія, економіка, філософія'*. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2021. Вип. 26. С. 87-99.
3. Гедін М.С. Вплив краєзнавчої діяльності на державницькі погляди В.Б.Антоновича. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія 'Історія, економіка, філософія'*. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2023. Вип. 28. С. 20-32.
4. Екологія з основами екологічного туризму [Текст] : навч. посіб. / Наталія Паньків, Мирослав Бомба ; Львів. ін-т економіки і туризму. – Львів : Ліга-Прес, 2016.
5. Інновінг в туризмі [Текст] : монографія / [А. А. Мазаракі та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. А. Мазаракі ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 531 с.
6. Пангелов Б.П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей : навч. посібник / Б.П. Пангелов. – Київ : Академвидав, 2010. – 248 с.
7. Регіональний туризм: стратегія, ресурси, перспективи розвитку [Текст] : монографія / [Н. П. Мешко та ін. ; ред.: Н. П. Мешко, В. Є. Редько, О. П. Крупський] ; Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. – Дніпро : Акцент, 2016. – 320 с.
8. Розвиток екологічного туризму в національних природних парках Волинської області [Текст] : монографія / Олена Міщенко, Лариса Черчик ; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк : Вежа-Друк, 2016. – 163 с.

11. Інформаційні ресурси

1. UNWTO. World Tourism Barometer. Committed to Tourism, Travel and the Millennium Development Goals. URL: [http:// www.world-tourism.org](http://www.world-tourism.org)
2. World Tourism Organization UNWTO. URL: <http://www2.unwto.org>.
3. Наукова періодика України. URL: <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334>
4. Туристична бібліотека. Все про туризм. URL: <https://tourlib.net/ua.htm>

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання якого передбачає навчальна дисципліна

Мультимедійне обладнання; програми Microsoft Word, Microsoft Power Point, додатки платформи для дистанційного навчання Microsoft Office 365.